

Beslag- en Executierecht

in de (dagelijkse) praktijk

2e druk

Beslag- en Executierecht

In de (dagelijkse) praktijk

Mr. H.A. Stein

2e druk

H.A. Stein - Breda
Brave New Books - Rotterdam
2014

H.A. Stein

Beslag- en Executierecht in de (dagelijkse) praktijk

Brave New Books – Rotterdam

H.A. Stein – Breda

2014

144 pag. – 24 x 17 cm

ISBN: 978 94 02 1126 5 8

NUR: 820

© 2014 mr. H.A. Stein

Behoudens de uitzonderingen in of krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopiëren, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Hoewel bij de realisatie van deze uitgave een zo groot mogelijke nauwkeurigheid en correctheid werd nagestreefd, kunnen aan de inhoud geen rechten of aanspraken worden ontleend. In individuele gevallen is juridische advisering door een terzake kundig rechtsgeleerd raadsman altijd wenselijk en vaak noodzakelijk. De auteur en/of de uitgevers wijzen iedere aansprakelijkheid voor eventuele (druk)fouten, onvolkomenheden en onvolledigheden van de hand.

www.vancooth.nl

I. Voorwoord

Dit boek vormt de weerslag van syllabi geschreven voor cursussen over het beslag- en executierecht voor advocaten. Tevens zijn een aantal bijdragen voor juridische tijdschriften in de tekst verwerkt.

Het boek is bedoeld als een praktische kennismaking met het beslag- en executierecht en mist dan ook de volledigheid en theoretische onderbouwing die zo kenmerkend is voor handboeken en compendia op dit terrein. Dat neemt niet weg dat geprobeerd is de relevante rechtspraak op de behandelde onderwerpen zo veel mogelijk te verwerken.

Deze editie is bijgewerkt tot medio 2014.

H.A. Stein

Dig. I.1.10

Iuris praecepta sunt haec:

Honestum vivere

Alterum non laedere

Suum cuique tribuere

I.	Voorwoord	5
II.	Algemeen	13
1.	Doel en grondslag van beslag	13
2.	Aansprakelijkheid	15
3.	Waarom toch beslag?	18
4.	Doel van verhaalsbeslag	19
	Individualisering verhaalsobject	19
	Blokkeren beschikkingsmacht	19
	Voorwaarde voor uitdeling	21
	Aankondiging verhaalszoeker	22
5.	Vatbaar voor verhaalsbeslag	22
6.	Schuldeisers	26
7.	Ambtenaar	26
8.	Liquidatie van geldvorderingen	26
9.	Kwaliteitsrekening	27
10.	Wettelijke regeling beslagen	28
11.	Rechtskarakter van het beslag	30
12.	Overdaagbaar? Nevenrecht?	30
13.	Territoriale werking	32
III.	Voorafgaande maatregelen	39
14.	Bevoegde voorzieningenrechter	39
15.	Omschrijving vorderingsrecht	42
16.	Omschrijving beslagobject	43
17.	Zaken voor de huishouding	45
18.	Vrees voor verduistering	47
19.	Begroting vordering	48
20.	Eis in de hoofdzaak	48
21.	Gerechtelijke bewaring	54
22.	Geschillenbewind	56
IV.	Beslag op roerende zaken	57
23.	Wijze van beslag	57
24.	Blokkering beschikkingsmacht	58
25.	Gerechtelijke bewaring	59
26.	Executie	60
27.	Uitdeling	63
V.	Beslag op vorderingen (derdenbeslag)	65
28.	De vordering waarop	65
29.	De vordering waarvoor	66
30.	Geldvorderingen op naam	67
	Cessie of verpanding	68
	Schade-uitkering	69

	Gemeenschap	70
	Periodieke uitkering en beslagvrije voet	73
	Verkapt loon	80
31.	Wijze van beslag	81
32.	Blokkering beschikkingsmacht	81
33.	(Over)betekeningsperikelen	82
34.	Verklaringsstadium	84
	Derdenverklaring: wanneer?	84
	Derdenverklaring: hoe?	85
	Derdenverklaring: niet afgelegd of niet deugdelijk	85
	Derdenverklaring: bindend?	88
VI.	Beslag op onroerende zaken	91
35.	Blokkering van de beschikkingsmacht	91
36.	Gerechtelijke bewaring	91
37.	Beslag tot verhaal	92
38.	Beslag tot levering	93
39.	Veldvruchten en beplantingen	94
40.	Executie door beslaglegger	95
41.	Executie door hypotheekhouder	97
VII.	Beslag op schip en luchtvaartuig	99
42.	Algemeen	99
43.	Beslag op schip	99
	Begrip schip	99
	Bevoorrechte vorderingen	100
	Bevoegdheid deurwaarder	100
	Beslaglegging	101
	Woonplaats keuze	101
	Betekening	102
	Bewaring	102
44.	Beslag op luchtvaartuig	103
	Luchtvaartuig	103
	Beslaglegging	104
	Inschrijving in registers	104
	Betekening	105
	Bewaring	105
VIII.	Bijzondere beslagen	107
45.	Overzicht	107
46.	Fiscaal beslag	107
47.	Loonbeslag	111
48.	Alimentatiebeslag	112
49.	Eigenbeslag	113
50.	Maritaal Beslag	114

51.	Deelgenotenbeslag	115
52.	Paulianabeslag	116
53.	Vreemdelingenbeslag	116
54.	Bewijsbeslag	118
55.	Strafrechtelijk beslag	119
56.	Bestuursrechtelijk beslag	120
57.	Overige vermogensrechten op naam	121
IX.	Einde, executie en opheffing van beslag	125
58.	Beëindiging van beslag	125
59.	Termijnoverschrijding	125
60.	Verjaring	126
61.	Executie	127
	Algemeen	127
	Executoriale titel	127
	Ambtenaar	128
	Verhaalsexecutie van onroerende zaak	128
	Verhaalsexecutie roerende zaken	129
	Verhaalsexecutie van geldvorderingen	130
	Verhaalsexecutie van vordering tot levering	130
	Kwaliteitsrekening	131
	Reële executie roerende zaak	131
	Ontruiming onroerende zaak	132
	Reële executie van levering	132
	Reële executie van feitelijk doen of teniet doen	133
	Reële executie tot afgifte	133
	Reële executie van een rechtshandeling	135
62.	Opheffing door beslaglegger	136
63.	Opheffing door rechter	137
	Bevoegde rechter	137
	Belanghebbenden	138
	Schorsing van executie	139
	Gronden voor opheffing	140
	Toetsingscriteria voor opheffing	141
	Op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen	142
	Onnodig of onrechtmatig beslag	143
	Voldoende zekerheid	143
	Werking opheffing	145
64.	Opheffingsformaliteiten	147
65.	Cumulatief beslag	148
	Cumulatief beslag op zaken	149
	Cumulatief beslag op vorderingen	150
66.	Botsende beslagen	153
67.	Uitdeling	155

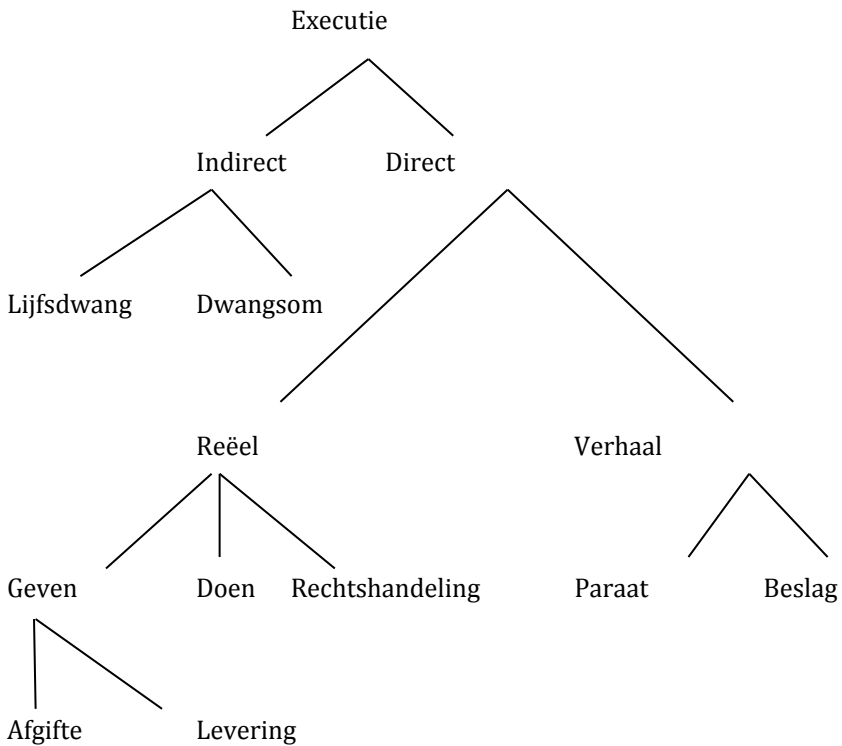
	Algemeen	155
	Rangregeling	156
	Voorrecht	157
	Preferentielijst	157
X.	Lijfswang (gijzeling) en dwangsom	161
68.	Lijfswang (gijzeling)	161
69.	Dwangsom	166
	Geschiedenis	167
	Karakteristiek	168
	Voor- en nadelen	169
	Nevenrecht	170
	Hoofdveroordeling	171
	Dwangsomrechter	175
	Betekening	179
	Dwangsommodaliteiten	180
	Formulering en bewijslast	181
	Dwangsom en meerdere prestaties	182
	Dwangsom en pluraliteit van schuldenaren	182
	Dwangsom en verrekening	183
	Gemaximeerde dwangsom	184
	Geen schadevergoedingsfunctie	184
	Geen nadere titel	185
	Wijziging van opgelegde dwangsom	185
	Executiegeschillen	188
	Faillissement, surséance en schuldsanering	189
	Overlijden van veroordeelde	191
	Overlijden schuldeiser	192
	Verjaring	193
	Scheidsmannen	194
	Cumulatie van dwangsom en lijfswang	195
70.	Verrekening als indirecte reële executie	195
XI.	Registers	199
	Literatuur	199
	Wetsartikelenregisters	205
	Jurisprudentieregiser	215
	Trefwoordenregister	223

II. Algemeen

1. Doel en grondslag van beslag

Het wettelijk uitgangspunt is dat de schuldeiser er recht op heeft dat de hem toekomende prestatie daadwerkelijk wordt verricht. De schuldeiser moet die prestatie dus kunnen afdwingen. Het afdwingen van de verschuldigde prestatie op zodanige wijze dat die prestatie daadwerkelijk wordt verricht, is de *directe executie*.

Tegenover de directe staat de indirecte executie. Daarbij wordt de schuldeiser door zeer sterke prikkels – dwangsom of lijfswang – tot 'vrijwillige' nakoming gemotiveerd. Indien die prikkel niet werkt, moet de schuldeiser genoegen nemen met het surrogaat in de vorm van dwangsommen. Dat alles blijft in dit boek buiten bespreking.

De tenuitvoerlegging van een rechterlijke uitspraak vormt een integraal onderdeel van het fundamentele recht op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn ex art. 6 EVRM, zie EHRM 19 maart 1997, *LJN:AD2709*, *NJ* 1998, 434 *Horsnby/Griekenland*. Het EHRM heeft

sedertdien bij herhaling bevestigd dat op de overheid de plicht rust er zorg voor te dragen dat ieder persoon, beschikkend over een finale en partijen bindende rechterlijke beslissing, het recht heeft op daadwerkelijke tenuitvoerlegging en dat het recht op toegang tot de rechter (*Right to a court*): *Would be illusory if a Contracting State's domestic legal system allowed a final binding judicial decision to remain inoperative to the detriment of one party.*

Het uitgangspunt dat rechterlijke uitspraken dienen te worden nageleefd en dat de nakoming zo nodig kan worden afgedwongen is dan ook fundamenteel voor een rechtstaat, zie bijv. Hof 's-Hertogenbosch, 11 juli 1995, NJ 1996, 78, *Maessen c.s./KVBBB*

Dat alles neemt niet weg dat de nationale overheid de plicht heeft voor de tenuitvoerlegging van rechterlijke uitspraken acht te slaan op proportionaliteit tussen executie en belangen van de geëxecuteerde en eventuele derden. Zie Recommendation Rec(2003)17 van de Committee of Ministers van de Raad van Europa: *During the enforcement process, a proper balance should be struck between claimants' and defendants' interests, bearing in mind, in particular, the provisions of both Article 6 and 8 of the ECHR. Where appropriate, the interest of third parties should also be taken into account. When the enforcement process concerns family law matters, the interests of the members of the family should be taken into account; in addition, when the enforcement process concerns, in particular, the right of children, the best interest of the child should be a primary consideration, in accordance with international and national law.*

De privaatrechtelijke directe executie wordt bewerkstelligd doordat de prestatie waartoe de schuldenaar verplicht was maar die hij weigert te verrichten, in zijn plaats en voor zijn rekening door een *remplaçant* wordt verricht. Het dwangelement bij deze directe executie bestaat niet in fysieke dwang – zoals bij lijfswang -, maar hierin dat de schuldenaar lijdzaam moet toezien dat de *remplaçant* de verschuldigde prestatie verricht.

De directe executie komt in twee vormen voor, afhankelijk van de geweigerde en dus af te dwingen prestatie. Indien de schuldenaar een geldelijke prestatie - dus een geldsom - verschuldigd is, vindt de directe executie plaats door verhaal (verhaalsexecutie): de schuldenaar moet gedogen dat de deurwaarder, als zijn *remplaçant*, doet wat de schuldenaar had behoren te doen, namelijk verkoop van goederen van de schuldenaar teneinde uit de opbrengst ervan de schuldeiser te bevredigen. Die gedwongen verkoop of uitwinning is het executiemiddel van de verhaalsexecutie.

Dit procédé berust op art. 3:276 BW. Voordat tot uitwinning kan worden overgegaan, moet een keuze worden gemaakt uit de in beginsel aansprakelijke goederen van de schuldenaar. Die keuze heet: beslag.

Niet alle schuldeisers zijn tot voorafgaand beslag genoodzaakt, want de wet verklaart sommige schuldeisers tot rauwelijkse uitwinning bevoegd. Die bevoegdheid heet parate executie. Zij veronderstelt dat het verhaalsobject reeds is aangewezen. Dat is bij de parate executanten (pand- of hypotheekhouder) inderdaad het geval.

Krachtens art. 3:276 BW kan de schuldeiser zijn vordering 'op alle goederen van zijn schuldenaar' verhalen, dus niet op goederen van een derde. Op dit beginsel bestaan echter uitzonderingen. Daarom kan de schuldeiser van een economisch eigenaar geen beslag leggen op het goed – dat immers rechtens eigendom van een derde is –, doch slechts op de rechten die de economische eigenaar tegen de juridische eigenaar te zijner tijd kan doen gelden. Die rechten zijn begrijpelijkerwijze meestal geen aanlokkelijk beslag- en verhaalsobject.

Zowel verhaalsbeslag door de schuldeiser als executie door de pand- of hypotheekhouder hebben hetzelfde doel: de te gelde making van een vermogensbestanddeel van de schuldenaar om uit de opbrengst ervan de schuldeiser te voldoen. In het huidige recht (sinds januari 1992) is die tegeldemaking bij verhaalsbeslag en executie op analoge wijze geregeld.

In het huidige recht dienen te worden onderscheiden:

- beslag tot verhaal;
- beslag tot afgifte;
- beslag tot bewaring.

De beslagen dienen een verschillend doel. Het beslag tot verhaal is gericht op het verkrijgen van geld, het beslag tot afgifte is gericht op het verkrijgen van een of meer bepaalde goederen, het beslag tot bewaring is gericht op het bijeenhouden van een gemeenschap (maritaal beslag) of zaken (bewijsbeslag) of strekt ter voorkoming van toedeling aan een andere deelgenoot (deelgenotenbeslag) of juist tot toekenning aan een bepaalde partij (paulianabeslag). De laatste categorie komt uitsluitend in conservatoire vorm voor en kent geen executoriale tegenhanger.

Indien de schuldenaar een *niet-geldelijke prestatie* verschuldigd is, is directe tenuitvoerlegging mogelijk door middel van reële executie.

2. Aansprakelijkheid

Degene die beslag legt of overgaat tot executie van een executoriale titel die slechts uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, laadt een risico-aansprakelijkheid op zich. Dat betekent dus dat ieder die conservatoire of executoriale maatregelen neemt zonder te beschikken over een in kracht van gewijsde gegane executoriale titel risico-aansprakelijk is, indien naderhand wordt vastgesteld dat hem geen vorderingsrecht toekomt.

- Risico-aansprakelijkheid voor de partij;

Een redelijke wetstoepassing leidt er toe om aan te nemen, dat degene die een conservatoir beslag legt, voor eigen risico handelt, met dien verstande dat de door het beslag geleden schade - bijzondere omstandigheden daargelaten - door hem moet worden vergoed, indien het beslag ten onrechte gelegd blijkt te zijn, en dat het aan zijn aansprakelijkheid voor deze schade niet kan afdoen dat hij, op verdedigbare gronden van het bestaan van zijn vorderingsrecht overtuigd, bij het leggen van het beslag niet lichtvaardig heeft gehandeld, aldus HR 15 april 1965, NJ 1965, 331 *Snel/Ter Steege*.

Dit is vaste rechtspraak, zie o.a. HR 21 februari 1992, NJ 1992, 321, *Van Gastel q.q. en Van de Laar q.q./Elink-Schuurman q.q.*, HR 13 januari 1995, NJ 1997, 366 *Ontvanger/Bos* m.nt. CJHB en HR 19 mei 2000, NJ 2000, 603 *W/Staat*.

Zelfs de dreiging met executie, en dus met beslag, schept al een risico-aansprakelijkheid, aldus HR 19 mei 2000, NJ 2000, 603 *W/Staat* m.nt. HJS en HR 19 februari 1999, NJ 1999, 367:

Bovendien moet in beginsel worden aangenomen dat de partij die door dreiging met executie van dwangsommen de veroordeelde heeft gedwongen tot medewerking aan uitvoering van het uitvoerbaar bij voorraad verklaarde vonnis, voordat dit in kracht van gewijsde is gegaan, onrechtmatig heeft gehandeld en deswege schadeplichtig is, wanneer het vonnis met de daarin begrepen veroordeling in hoger beroep wordt vernietigd. Uit het voorgaande volgt dat, anders dan het Hof heeft aangenomen, het hoger beroep van het vonnis van de Rechtbank alsnog wijziging kan brengen in de rechtsverhouding tussen partijen, die door het vonnis en de uitvoering daarvan is ontstaan, en dat vernietiging in hoger beroep kan leiden tot ongedaanmaking van hetgeen ter uitvoering van het vonnis is verricht en tot vergoeding van schade.

Wees er op bedacht dat voor de executie van een vonnis niet noodzakelijk is dat het in kracht van gewijsde is gegaan of uitvoerbaar bij voorraad is verklaard. Een vonnis kan ook als het niet uitvoerbaar bij voorraad is verklaard ten uitvoer worden gelegd zolang geen rechtsmiddel tegen het vonnis is aangewend (zie HR 12 januari 2001, NJ 2001, 158 *Kühr/De Bont*).

De advocaat die beslag legt neemt eveneens een risico. Het beslag schept:

- disciplinaire aansprakelijkheid voor de advocaat;

Regel 19

De advocaat is verplicht, alvorens hij overgaat tot het nemen van rechtsmaatregelen en in het bijzonder tot het nemen van executiemaatregelen, zijn wederpartij of, zo deze wordt bijgestaan door een advocaat, die advocaat van zijn voornemen kennis te geven. In beginsel dient hij daarbij een redelijke termijn voor beraad te geven. Waar redelijkerwijs mogelijk voert hij overleg over het tijdstip van behandeling van een zaak.

- onder omstandigheden een schadevergoedingsplicht van de advocaat jegens de cliënt of zelfs jegens derden.

De beslagene en/of de derde-beslagene die handelt in weerwil van het gelegde beslag laadt eveneens een aansprakelijkheid op zich.

- De (derde)beslagene die beschikt over een vermogensbestanddeel dat getroffen is door beslag, maakt zich schuldig aan een strafbaar feit (art. 198 Sr: maximaal 4 jaar gevangenisstraf of geldboete van maximaal € 25.000).
- De derde-beslagene die geheel of gedeeltelijk beschikt over een vermogensbestanddeel in weerwil van een gelegd beslag en/of geen of een onjuiste verklaring aflegt, loopt bovendien (maximaal) het risico zelf de vordering aan de beslaglegger te moeten voldoen (art. 475h, 477a Rv).

De notaris die medewerking verleent aan beschikking over registergoed in weerwil van een beslag is niet verzekerd voor de daaruit voortvloeiende schade, omdat die schade voortvloeit uit het niet (voldoende) nakomen van rechercheplicht, tenzij hij de verkrijger uitdrukkelijk voor de risico's heeft gewaarschuwd.

- De notaris – onder wie beslag is gelegd – is bij een onjuiste afwikkeling tevens tuchtrechtelijk aansprakelijk.

De notaris dient, aldus Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766

Er blijkt van te geven voldoende kennis te hebben van de door hem in een beslagsituatie (...) jegens de diverse betrokkenen te betrachten zorgvuldigheid.

Zie ook Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5763:

Zeker nu het beslagrecht voor het notariaat geen dagelijkse materie is, had (...) voor de notaris aanleiding moeten zijn om zich nader in de bepalingen omtrent het (derden)beslag te verdiepen en niet zonder meer tot uitbetaling van het depot over te gaan.

De notaris dient in geval van derdenbeslag onder hem, aldus Hof Amsterdam 8 maart 2007 L:JN BA0741, zo snel mogelijk nadat de termijn van vier weken na het leggen van het beslag is verstreken een derdenverklaring (...) af te leggen en de verkoopopbrengst (...) af te dragen.

Anders overigens: Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766, waarin geoordeeld werd dat de notaris niet verweten zou kunnen worden dat hij reeds binnen 4 dagen na het leggen van het beslag de verklaring aflegde en de gelden aan de beslaglegger uitbetaalde. Tegen dat oordeel richt zich – terecht - A.W. Jongbloed, WPNR (2008) 6775, pag. 879.

De notaris dient bedacht te zijn op een hem meegedeelde schorsing van de executie. Een betaling van onder een beslag vallende gelden aan de beslaglegger voordat hem de schorsing is aangezegd, is geldig (Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766), een betaling nadat de schorsing is aangezegd is klachtwaardig (Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5763) en kan er toe leiden dat de notaris aansprakelijk is ter hoogte van het bedrag van die betaling (art. 475h Rv).

De notaris die ten onrechte medewerking weigert aan het transport van een beslagen registergoed, is aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende schade, vgl. HR 13 juni 2003, NJ 2003, 521:

Zoals het Hof in rov. 5.1 heeft vooropgesteld rustte het beslag slechts op het aandeel van de man in de woning. Dit beslag vormde derhalve geen beletsel om het aandeel van de vrouw in de woning aan de man toe te delen, zoals het Hof ook zelf heeft overwogen. De *notaris*

heeft mitsdien ten onrechte op de grond dat voormeld beslag was gelegd, geweigerd mee te werken aan het passeren van de akte van toedeling. Niet het handhaven door de vrouw van het gelegde beslag, maar de weigering van de *notaris* om mee te werken aan het passeren van de akte van toedeling moet dan ook worden aangemerkt als oorzaak van de verdere vertraging bij de afwikkeling van de verdeling. Er zijn geen gronden (aangevoerd) die rechtvaardigen dat de weigering van de *notaris* tot medewerking en de daardoor veroorzaakte verdere vertraging bij de afwikkeling van de verdeling, in de verhouding tussen de man en de vrouw voor risico moet worden gebracht van de vrouw.

3. Waarom toch beslag?

Beslag houdt verband met executie, maar moet daarvan worden onderscheiden. Het dient slechts ter voorbereiding van executie. Beslag is in beginsel geen doel op zich, maar een hulpmiddel bij het verkrijgen van datgene waarop de cliënt krachtens een vonnis recht blijkt te hebben.

De wettelijke grondslag voor *executie* wordt gevormd door art. 3:296 BW:

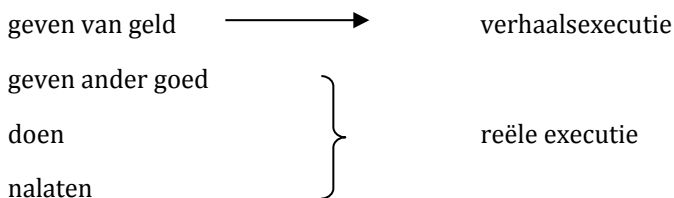
Tenzij uit de wet, uit de aard der verplichting of uit een rechtshandeling anders volgt, wordt hij die jegens een ander verplicht is iets te geven, te doen of na te laten, daartoe door de rechter, op vordering van de gerechtigde, veroordeeld.

Daar staat: een ieder die jegens een ander verplicht is iets te geven, te doen of te laten wordt daartoe veroordeeld, tenzij .... Daar staat niet dat de schuldenaar de prestatie zelf moet verrichten. Dus kan de schuldeiser de prestatie afdwingen; daartoe strekt art. 3:297 BW: een afgedwongen prestatie heeft dezelfde rechtsgevolgen als vrijwillige nakoming.

De wettelijke grondslag voor *verhaalsexecutie* is art. 3:276 BW:

Tenzij de wet of een overeenkomst anders bepaalt, kan een schuldeiser zijn vordering op alle goederen van zijn schuldenaar verhalen.

Het principiële verschil tussen de executie van art. 3:296 BW en de verhaalsexecutie van art. 3:276 BW loopt dwars door het in art. 3:296 BW genoemde begrip "geven":

4. Doel van verhaalsbeslag

Doel van verhaalsbeslag is steeds:

- *individualisering* van het verhaalsobject;
- *blokkering* van de beschikkingsmacht van de schuldenaar om verduistering van het beslagobject te voorkomen;
- voorwaarde voor deelneming aan *uitdeling* met betrekking tot de opbrengst van het in beslag genomen goed;
- aankondiging als verhaalzoeker.

Individualisering verhaalsobject

- Door het leggen van beslag op een bepaald beslagobject, wordt dat object aangewezen als het goed waarop de schuldeiser verhaal zal zoeken voor de voldoening van zijn vordering. Dit is dus een concretisering van art. 3:276 BW. Als aan het beslag nog geen executoriale titel ten grondslag ligt, vindt vooraf een marginale toetsing plaats door de voorzieningenrechter.

In geval van pandrecht en hypotheek, is reeds in onderling overleg tussen schuldeiser en schuldenaar het verhaalsobject geïndividualiseerd. Dat is tevens de reden dat de pand- en hypotheekhouder geen verlof nodig hebben van de voorzieningenrechter om beslag te leggen op het reeds geïndividualiseerde goed, alvorens tot executie over te kunnen gaan. Het ontbreken van die noodzaak om eerst langs de rechter te lopen, wordt het recht van *parate executie* genoemd.

Blokkeren beschikkingsmacht

Beslag heeft niet tot gevolg dat de beslagene beschikkingsonbevoegd wordt over het beslagobject. Eventuele beschikkingshandelingen verricht in weerwil van het beslag kunnen de beslaglegger niet worden tegengeworpen. Dat wil zeggen: de beslaglegger mag de handelingen *negeren*.

Zie ook HR 5 september 2008, LJN BC9351, NJ 2009, 154, JBPr 2008, 52 *Forward/Lafranca*:

Een beslag ... leidt niet tot beschikkingsonbevoegdheid van degene ten laste van wie het beslag is gelegd, en staat dus ook niet in de weg aan overdracht van het beslagen goed aan een derde, maar brengt wél mee dat een vervreemding of bezwaring, tot stand gekomen na het beslag, ... niet tegen de beslaglegger kan worden ingeroepen.

In de wet wordt deze bevoegdheid tot het negeren van de handeling “vernietiging” genoemd. Dit is een onduidelijke en onjuiste term: er wordt immers niets “vernietigd”. Slechts het rechtsgevolg ten opzichte van de beslaglegger wordt aan de handeling ontnomen, indien de beslaglegger daarop een beroep doet.

Gevolg van vernietiging zou ook moeten zijn dat latere beslagleggers, die beslag legden nadat in weerwil van het eerdere beslag over het beslagen goed was beschikt, zich na het moment van “vernietiging” alsnog op het goed zouden kunnen verhalen. Door een zuivere vernietiging zou het goed immers weer in het vermogen van de beslagene vallen. Er keert echter niets terug. Een eventuele koper blijft gewoon eigenaar, zij het dat hij eigenaar is geworden van een beslagen goed en dus de rechten (en aanspraken) van de beslaglegger moet eerbiedigen.

Zie:

- Art. 453a Rv   roerende zaak;
- Art. 474e Rv   aandelen;
- Art. 475h Rv   derdenbeslag;
- Art. 505 Rv   onroerend goed;
- Art. 566 Rv   schip;
- Art. 584e Rv   luchtvaartuig.

Noch de beslagschuldenaar, noch degene met wie hij over het beslagobject heeft beschikt, kan de rechtshandeling die in weerwil van het beslag is verricht aantasten.

HR 15 maart 1940, NJ 1940, 848, *De Boer/Haskerveenpolder*, herhaald in HR 25 januari 1991, NJ 1992, 172, *Van Berkel/Tribosa*:

Alleen de schuldeisers, wier belangen zijn verkort door het aangaan van overeenkomsten betreffende aan den eigenaar (=schuldenaar) toekomende huurvorderingen (=beslagobject), kunnen de nietigheid daarvan inroepen. ... Het beroep op deze nietigheid is niet aan een bepaalden vorm gebonden, doch een eenvoudige wilsverklaring tegenover de belanghebbenden is voldoende.

HR 21 juli 1944, NJ 1944, 576, *Landbouwersbank/Ringel*:

De bepaling van 505 brengt niet mee dat de Bank door de overschrijving van de vroeger opgemaakte koopakte, na den dag der overschrijving van het proces-verbaal der inbeslagneming, geen eigenares kon zijn geworden van het beslagen goed tegenover den beslaglegger, doch deze bepaling handhaaft slechts de rechten van den beslaglegger uit het beslag ondanks de eigendomsoverdracht, aldus, dat voor den beslaglegger op het goed ook in handen van den nieuwen verkrijger verhaal mogelijk blijft voor de vordering tot zekerheid waarvan het beslag is gelegd.

Hypotheek gevestigd op een onroerende zaak na een eerste beslag op die zaak en vóór een opvolgend beslag op die zaak, kan uitsluitend jegens de opvolgend beslaglegger worden ingeroepen, niet tegen de eerste beslaglegger, zie HR 25 oktober 1985, NJ 1987, 18, *Ontvanger/Amro*.

Faillissement van beslagdebiteur/hypotheekgever, uitgesproken nadat eerst conservatoir beslag is gelegd op onroerende zaak en vervolgens op die zaak een recht van eerste hypotheek is verleend. De hypotheekhouder kan zich niet op het hypotheekrecht beroepen

jegens de curator die de rechten van de beslaglegger uitoefent. De opbrengst valt - ten belope van de vordering waarvoor het beslag is gelegd - in de boedel. De hypotheekhouder is bij de beslaglegger achtergesteld bij de uitdeling, aldus HR 13 mei 1988, NJ 1988, 748, *Banque de Suez/Bijkerk q.q.* Het algemene faillissementsbeslag absorbeert als het ware het eerdere beslag en de curator kan de bevoegdheid van de beslaglegger uitoefenen de na het beslag, doch voor het faillissement, verrichte rechtshandeling te negeren.

Zie ook HR 20 februari 2009, LJN BG7729, RvdW 2009, 322 *Ontvanger/mr. De Jong q.q.*: Indien de beslagene/gefaillieerde in weerwil van het beslag over het beslagen goed beschikt, kan die vervreemding ex art. 453a lid 1 Rv niet tegen de beslaglegger worden ingeroepen. Dat brengt mee dat de beslaglegger bevoegd blijft zijn recht tot verhaal op de in beslag genomen zaak voort te zetten, ook al maakt die zaak geen deel meer uit van het vermogen van de schuldenaar. De beslaglegger behoudt die bevoegdheid ook indien de schuldenaar in staat van faillissement wordt verklaard, omdat de niet meer tot het vermogen van de schuldenaar behorende zaak niet door het algemene faillissementsbeslag wordt getroffen. Indien de derde-verkrijger in staat van faillissement wordt verklaard en de beslagen zaak daarmee in de boedel van dat faillissement valt, heeft het bepaalde in art. 33 lid 2 Fw tot gevolg dat de beslaglegger die zaak niet meer met een beroep op art. 453a lid 1 Rv zelf kan uitwinnen alsof er geen faillissement was. Zijn uit deze bepaling voortvloeiende verhaalsbevoegdheid is weliswaar niet tenietgegaan, maar kan nog slechts door de curator worden uitgeoefend. De beslaglegger kan in het faillissement opkomen voor zijn vordering uitsluitend om daarin naar de hem toekomende rang te worden erkend als bevoorrecht op de opbrengst van de zaak. De beslaglegger heeft geen aanspraak op afzonderlijke uitkering van de opbrengst of verdeling daarvan op de voet van art. 481 e.v. Rv, maar zal het hem toekomende langs de weg van de uitdelingslijst ontvangen.

Voorwaarde voor uitdeling

Het leggen van beslag op een bepaald object, is voorwaarde voor het meedelen in de executie-opbrengst van dat object. Het verdelen van de opbrengst geschiedt naar ieders onderlinge rang. Voorrang (pand en hypotheek) en voorrechten moeten in acht worden genomen (art. 3:278 BW) en concurrente crediteuren worden vervolgens gelijkkelijk behandeld. Dat betekent dat als de executie-opbrengst onvoldoende is om alle concurrente crediteuren integraal te voldoen, zij pons pons gewijs in de opbrengst delen.

Pas als de beslagleggers volledig zijn voldaan, naar hun onderlinge rang, en er nog een deel van de executie-opbrengst over is, kunnen de overige schuldeisers verhaal zoeken op die opbrengst.

Wees er op bedacht dat er een afwijkend regime geldt indien de beslagen worden gevolgd door een algeheel faillissementsbeslag.

Aankondiging verhaalszoeker

Dit geldt met name in geval van conservatoir beslag: de beslaglegger kondigt dan *door* het leggen van beslag aan dat het hem menens is en dat hij voldoening van zijn (gepretendeerde) vordering verlangt.

5. Vatbaar voor verhaalsbeslag

Het uitgangspunt voor verhaalsexecutie wordt gevormd door art. 3:276 BW: een schuldeiser kan zijn vordering verhalen op *alle goederen* van zijn schuldenaar.

In beginsel richt iedere vorm van verhaalsexecutie zich dus tegen de schuldenaar; slechts op goederen die hem toebehoren is verhaal mogelijk.

Er zijn evenwel bijzondere verhaalsrechten, die ook ten laste van derden kunnen worden uitgeoefend, zie

- Art. 3:284 BW kosten tot behoud;
- Art. 3:285 BW kosten van bearbeiding;
- Art. 3:286 BW appartement
- Art. 3:287 BW schadevergoedingsvordering;
- Art. 3:292 BW retentierecht;
- Art. 8:211 e.a. BW zeerechtelijke vordering uit arbeidsovereenkomst of hulpverlening (zie ook HR 29 juni 1979, NJ 1980, 346 m.nt. BW *Emden/GLC*);
- Art. 21 Inv. W. fiscaal bodemrecht;
- Art. 19 Inv. W. kredietruimte
- Art. 479a Rv verkapt inkomen uit arbeid

Evenzo zijn er goederen van de schuldenaar, die niet vatbaar zijn voor beslag en verhaal.

- art. 447 Rv: beddegoed e.d., gereedschappen van ambachtslieden, nodige mondvoorraad;

Nu de wetgever ter gelegenheid van de invoering van het Nieuw Burgerlijk Wetboek en de daaraan verbonden wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering er uitdrukkelijk voor heeft gekozen de artikelen 447 en 448 Rv niet aan te passen (Parlementaire Geschiedenis Invoeringswet 3,5,6 BW, pagina 116) aan de tegenwoordige verhoudingen, is beslag op zaken die niet in art. 447 en 448 genoemd zijn niet onrechtmatig, zie Hof Leeuwarden, 20 april 2010, LJN BM1707 *Ov/Annen*.

Tot de gereedschappen e.d. van art. 448 Rv behoren ook moderne machines die nodig zijn voor de werkzaamheden, zie HR 28 maart 1997, NJ 1997, 453, *Blaauw/Ontvanger*, Pres. Haarlem, 21 juli 1995, KG 1995, 360, *Blaauw/Ontvanger*:

In het algemeen kan niet worden gezegd dat het begrip gereedschappen in de hier bedoelde zin is beperkt tot handgereedschappen althans tot zaken van beperkte omvang en beperkte waarde, maar zijn daaronder ook begrepen machines die voor de in art. 447 onder 2° Rv bedoelde ambachtslieden en werklieden te verrichten werkzaamheden onmisbaar zijn.

Onder “ambachtslieden en werklieden” van art. 447 lid 4 moeten enkel worden verstaan zij die voor hun levensonderhoud van hun lichamelijke arbeid afhankelijk zijn en derhalve door uitwinning van hun gereedschap gevaar zouden lopen niet meer in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, aldus HR 14 juni 1991, NJ 1991, 631 *Csánsky/Staat*, dus niet het gereedschap voor personeel, aldus Vznr. Middelburg 11 juli 2006, NJF 2006, 617 *Tak/Ontvanger*.

- art. 448 Rv: boeken nodig voor beroep, gereedschap voor kunst en wetenschap;
- art 436 Rv: goederen bestemd voor de openbare dienst;
  - Zie Vznr 's-Gravenhage 3 december 2004, JBPr 2005, 27 en Vznr 's-Gravenhage 7 februari 2005, JBPr 2005, 28, beide inzake *Tulip Computers/Staat/Bangladesh*
- art. 13a Wet AB (De regtsmagt van den regter en de uitvoerbaarheid van regterlijke vonnissen en van authentieke akten worden beperkt door de uitzonderingen in het volkenregt erkend) en het Verdrag van Wenen staan in de weg aan beslag op goederen bestemd voor openbare dienst van vreemde natie – zoals
- ambtswoning van ambassadeur, HR 24 september 2010, LJN BM7679 *Llanos Oil/Colombia*;
- staats eigendommen met een publieke bestemming, waaronder belastinggelden, HR 11 juli 2008, JBPr 2008, 51 m.nt. L.P. Broekveldt *Azeta/JCR*.
- art. 479 Rv: beslag is strijdig met openbaar belang;
  - Hof 's-Gravenhage 21 september 2006, (niet gepubliceerd), *Tulip Computers/Staat/Bangladesh*
- art. 475a Rv: inhoudingen bestemd voor ziektekostenverzekering of pensioenvoorziening;
- art. 475b Rv: beslagvrije voet;
- art. 23 Algemene Kinderbijslagwet: kinderbijslag;
- art. 25 Not. W. en art. 19 Deurw.W.: kwaliteitsrekening van notaris of deurwaarder;

Van overeenkomstige toepassing op kwaliteitsrekening van advocaat of accountant, zie HR 13 juni 2003, NJ 2004, 196 m.nt. WMK *Beatrixziekenhuis/ProCall*;

– hoogstpersoonlijke aanspraken van de debiteur.

Recht van gebruik en bewoning (art. 3:266 lid 4 BW en de aanspraak op smartengeld, zie HR 22 november 2002, NJ 2003, 32 m.nt. PvS *Leonardus/Linssen q.q.*

Ten slotte valt in dit verband te wijzen op beslag dat weliswaar mogelijk is, maar geen effect sorteert. Die situatie doet zich voor bij een beslag op een registergoed nadat een koopovereenkomst met betrekking tot dat registergoed is ingeschreven in het kadaster conform art. 7:3 BW (de zogenaamde *Vormerkung*).

Ten gevolge van de inschrijving van de koopovereenkomst kan een later gelegd beslag – evenals een faillissement of surséance van betaling – niet tegen de koper worden ingeroepen, mits het transport plaats vindt binnen een half jaar na de inschrijving van de koopovereenkomst. Dat wil dus zeggen dat als (a) de koopovereenkomst is ingeschreven, en (b) vervolgens beslag is gelegd, en (c) vervolgens binnen 6 maanden na de inschrijving van de koopovereenkomst transport plaats vindt, het registergoed kan worden getransporteerd als was het beslag niet gelegd en de koper vervolgens de doorhaling van het beslag kan afdwingen.

Zie EK 23 095, nr. 178b, MvA, p.19:

Inderdaad kan uitsluitend een geldige koopovereenkomst door inschrijving ervan in de openbare registers voor registergoederen zakelijke werking verkrijgen, uiteraard mits is voldaan aan de vereisten die het voorgestelde artikel 7:3 BW voor die werking stelt. Uiteindelijk is het het recht van de koper op daadwerkelijke levering van het gekochte registergoed dat in bepaalde gevallen tegen derden werkt als de koop is ingeschreven in de registers. Korthedshalve kan dit ook worden aangeduid als zakelijke werking van de inschrijving van de koop. Door de vernietiging of ontbinding van een op de voet van het voorgestelde artikel 7:3 BW in de openbare registers voor registergoederen ingeschreven koopovereenkomst wordt de inschrijving van die overeenkomst waardeloos, dat wil zeggen zonder enig belang rechtens. Het aan de inschrijving van de koop verbonden rechtsgevolg houdt derhalve op het tijdstip van vernietiging of ontbinding op te bestaan. De koper is verplicht om desverzocht aan de verkoper die daarbij een onmiddellijk belang heeft, een schriftelijke verklaring van de waardeeloosheid van de inschrijving van de koop af te geven. Deze verklaring kan vervolgens worden ingeschreven in de openbare registers (artikel 3:28 BW), zodat het feit dat de inschrijving haar werking heeft verloren, ook uit deze registers blijkt.

De bescherming van de koper is in tijdsduur beperkt: de levering van het registergoed dient plaats te vinden binnen zes maanden na de inschrijving van de koopovereenkomst. Indien de levering niet (tijdig) plaats vindt, vervalt de zakelijke werking en kunnen de betreffende rechtshandelingen alsnog tegen de koper worden ingeroepen.

Zie TK 23 095, nr. 10, Verslag van een schriftelijk overleg, pag. 30:

In artikel 7:3 BW wordt naar mijn mening zowel aan de gerechtvaardigde belangen van de koper als aan de gerechtvaardigde belangen van derden voldoende recht gedaan. In dit